

Pensionspolicy

Antagen av kommunfullmäktige [2007-10-29](#)

Uppdaterad [2011-07-04](#)

Malung-Sälens kommun

I samarbete med

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	3
ALLMÄNT	4
UPPDATERING	4
BESLUTSORDNING	4
PENSION TILL ANSTÄLLDA	5
MÖJLIGHET TILL MINSKAD ARBETSTID FÖR ÄLDRE ANSTÄLLDA	5
PENSIONS FÖRSTÄRKNING VID FÖRTIDA UTTAG	5
SÄRSKILD AVTALSPENSION ENLIGT ÖVERENSKOMMELSE	6
UTBETALNING AV AVGÅNGSVEDERLAG	6
LÖNEVÄXLING TILL PENSION	7
PENSION TILL HÖGRE CHEFER OCH NYCKELPERSONER	8
ALTERNATIV KAP-KL	8
PENSION TILL FÖRTROENDEVALDA	9
FÖRTROENDEVALDA PÅ HELTID OCH DELTID	9
ÖVRIGA FÖRTROENDEVALDA	9
TRYGGANDE AV KOMMUNENS PENSIONSÅTAGANDE	10
PENSIONSINFORMATION TILL ANSTÄLLDA	11

Sammanfattning

Pension till anställda

- Äldre anställda har möjlighet att minska sin arbetstid med bibehållen tjänstepension.
- Kommunen har fastställt riktlinjer för särskild avtalspension på heltid eller deltid. Pensionen kan användas vid övertalighet, organisatoriska förändringar eller om det finns särskilda skäl. Beslut sker efter individuell prövning.
- Anställda har möjlighet att löneväxla till pensionsförsäkring.

Pension till förvaltningschefer eller motsvarande

- Förvaltningschefer eller motsvarande, samt nyckelpersoner efter särskilt beslut, har möjlighet att omfattas av alternativ KAP-KL.

Pension till förtroendevalda

- Förtroendevalda på heltid eller deltid om minst 40 procent, omfattas sedan 2003-01-01 av PBF (Bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda). Förvärvsinkomst upp till ett prisbasbelopp per år undantas från samordning med förmåner enligt PBF.
- Övriga förtroendevalda har rätt till skäligen ersättning för förlorad tjänstepension. Ersättningen beräknas på den ersättning för förlorad arbetsförtjänst som betalats ut under året och utgör 4 % år 2007, 4,25 % år 2008 och 2009 samt 4,5 % från och med år 2010. Ersättningen betalas ut kontant till den förtroendevalde.

Tryggande av pensionsförmåner

- Kommunen tryggar avgiftsbestämd ålderspension, förmånsbestämd ålderspension, pension till efterlevande samt alternativ KAP-KL med försäkring. Premie betalas löpande.
- Kommunen tryggar särskild avtalspension enligt överenskommelse, särskild avtalspension för anställda inom räddningstjänsten, pensionsförmåner enligt PBF samt pension intjänad före 1998, genom beskattningsrätten. Pension intjänad före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse, övriga pensionsåtaganden redovisas som en skuld i kommunens balansräkning.

Beslutsordning

- Kommunstyrelsen är pensionsmyndighet för förtroendevalda.
- Kommunstyrelsens arbetsutskott är högsta beslutande organ när det gäller anställdas pensionsvillkor.
- Beslutanderätt i specifika pensionsfrågor framgår av kommunens delegationsordning.

Pensionsinformation

- Kommunen har fastställt riktlinjer för muntlig och skriftlig pensionsinformation.

Allmänt

Pensionsavtalet KAP-KL och pensionsbestämmelserna PBF innehåller möjligheter till lokala överenskommelser. Med anledning av detta har kommunen beslutat vad som ska gälla i specifika pensionsfrågor, vilket beskrivs i denna pensionspolicy.

Pensionspolicyn ska användas som en aktiv del i kommunens personalpolitik och bland annat hjälpa kommunen att attrahera och behålla personal samt underlätta vid framtida generationsväxling.

Uppdatering

Reglerna i pensionspolicyn ska ses över minst en gång per mandatperiod och uppdateras om behov finns. Däremellan ska pensionspolicyn uppdateras om det sker större förändringar i lagar eller kollektivavtal som påverkar pensionsområdet.

Beslutsordning

Kommunstyrelsen är pensionsmyndighet enligt PBF (Bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda).

Kommunstyrelsens arbetsutskott är högsta beslutande organ när det gäller anställdas pensionsvillkor och beslutar i övergripande och principiella pensionsfrågor.

Beslutanderätt i specifika pensionsfrågor framgår av kommunens delegationsordning.

Pension till anställda

Möjlighet till minskad arbetstid för äldre anställda

I syfte att öka förutsättningarna för äldre anställda att arbeta till 65 år eller längre, samt underlätta vid framtida generationsväxling, erbjuder kommunen möjlighet till minskad arbetstid för äldre anställda.

Möjligheten gäller tillsvidareanställda och innebär att den anställde tillåts minska sin arbetstid till lägst 75 procent av heltid. Lön betalas ut efter den faktiska arbetstiden, samtidigt som det fortsatta tjänstepensionsintjänandet behålls oförändrat. Som pensionsgrundande lön för tjänstepensionen tillgodoräknas den fasta lönen före arbetstidsminskningen. Denna lön förändras procentuellt med faktiska löneökningar.

Den anställde ska ha uppnått 61 års ålder och ha minst 10 års sammanhängande anställningstid i kommunen i direkt anslutning till arbetstidsminskningen.

Beviljande av minskad arbetstid sker efter individuell prövning med hänsyn tagen till förutsättningarna i verksamheten. Möjligheten gäller till 65 års ålder, men kan efter särskilt beslut förlängas till längst 67 års ålder.

I samband med arbetstidsminskningen omregleras anställningen. Den anställde ska så långt det är möjligt behålla tidigare arbetsuppgifter men i mindre omfattning.

Arbetstidsminskningen kan komma att påverka den anställdes allmänna pension, sjukpenning, ersättning från avtalsförsäkringarna med mera, eftersom den kontanta lönen blir lägre. Kommunen ska informera om detta.

Pensionsförstärkning vid förtida uttag

Anställda som avgår med förtida uttag av tjänstepensionen, kan få ett tilläggsbelopp som tillskott till pensionen. Tilläggsbelopp kan övervägas vid övertalighet och organisatoriska förändringar. Den anställde ska ha uppnått 61 års ålder. Beslut fattas efter individuell prövning.

Tilläggsbeloppet beräknas till 12 procent av den fasta månadslönen vid avgångstillfället, dock maximalt 3 000 kronor. Beloppet är detsamma under hela utbetalningstiden, ingen indexering ska ske. Tilläggsbeloppet betalas ut kontant varje månad från avgången och längst till 65 års ålder. Beloppet är skattepliktigt för individen. Kommunen betalar särskild löneskatt.

Anställningen upphör i samband med pensionsavgången. Inget ytterligare tjänstepensionsintjänande sker därefter.

Särskild avtalspension enligt överenskommelse

Särskild avtalspension kan betalas ut på heltid eller deltid efter överenskommelse mellan kommunen och den anställde. Pensionen betalas ut från den överenskomna tidpunkten till 65 års ålder. Pension på deltid kan efter särskild överenskommelse förlängas till längst 67 år.

Särskild avtalspension ska användas med stor restriktivitet och återhållsamhet. Pensionen kan användas vid övertalighet, organisatoriska förändringar eller när det finns starka individuella skäl. Beslut fattas efter individuell prövning.

Den anställde ska ha uppnått 61 års ålder och ha minst 10 års sammanhängande anställningstid i kommunen i direkt anslutning till pensionsavgången.

Särskild avtalspension ska beräknas på ett pensionsunderlag (genomsnittslön) enligt KAP-KLs regler. Pensionsnivån är fastställd till nedanstående procentsatser.

<i>Pensionsunderlag uttryckt i inkomstbasbelopp</i>	<i>Pensionsnivå</i>
0 – 7,5	70 %
7,5 – 20	55 %
20 – 30	27,5 %

Pension på deltid betalas ut i en omfattning som motsvarar arbetstidsminskningen.

Pensionsavgift till avgiftsbestämd ålderspension ska fortsätta att betalas under tid med särskild avtalspension. Pensionsgrundande tid för förmånsbestämd ålderspension fortsätter i förekommande fall att tillgodoräknas. Rätten till efterlevandepension behålls oförändrad under tid med särskild avtalspension.

Förvärvsinkomst upp till ett prisbasbelopp per år undantas från samordning med särskild avtalspension. Förvärvsinkomst som överstiger denna nivå ska samordnas på så sätt att den särskilda avtalspensionen minskas med 73,5 procent av den inkomst som överstiger ett prisbasbelopp.

Avgång eller arbetstidsminskning med särskild avtalspension kan komma att påverka allmän pension, sjukpenning, ersättning från avtalsförsäkringar m m. Kommunen kompenserar inte den anställde för denna påverkan.

Utbetalning av avgångsvederlag

För anställda som beviljats avgångsvederlag kan överenskommelse träffas om inbetalning till tjänstepensionsförsäkring istället för kontant utbetalning. Möjligheten gäller hela eller delar av avgångsvederlaget.

Vid inbetalning till tjänstepensionsförsäkring ska kommunen ha ett kostnadsneutralt synsätt. Beloppet som betalas till tjänstepensionsförsäkringen ska därför

tillföras ett tilläggsbelopp som motsvarar skillnaden mellan sociala avgifter och särskild löneskatt.

Löneväxling till pension

Samtliga tillsvidareanställda har möjlighet att löneväxla till pension via ett överenskommet månatligt bruttolöneavdrag. Överenskommelse om löneväxling kan träffas i samband med löneöversyn eller nyanställning. Det överenskomna beloppet betalas till en tjänstepensionsförsäkring.

Löneväxlingen ska vara kostnadsneutral för kommunen. Vid löneväxling betalar kommunen särskild löneskatt istället för sociala avgifter och får därmed en lägre kostnad. Anställda som löneväxlar får därför ett premietillägg som ska motsvara skillnaden mellan sociala avgifter och särskild löneskatt, för närvarande 6,5 procent (2007). Premietillägget betalas tillsammans med det överenskomna löneväxlingsbeloppet till en tjänstepensionsförsäkring.

Exempel: För en anställd som minskar sin bruttolön med 1 000 kronor, betalas 1 065 kronor till en tjänstepensionsförsäkring.

Kostnadsneutraliteten innebär också att löneväxlingen inte ska påverka den anställdes ordinarie tjänstepension. Bruttolönen före växlingen ska därför även fortsättningsvis vara pensionsgrundande.

Vid lönerevision ska bruttolönen före växlingen användas som utgångspunkt.

Lägsta belopp att växla är 300 kronor per månad. Maximalt får 20 procent av bruttolönen växlas per månad. Den anställda väljer själv om beloppet ska sparas i traditionell försäkring eller fondförsäkring och om försäkringen ska tecknas med återbetalningsskydd. Försäkringsbolag anvisas av kommunen.

Löneväxling görs endast de månader det finns lön att dra det överenskomna beloppet från. Om det inte går att göra ett avdrag, till exempel vid sjukdom, föräldraledighet eller tjänstledighet, görs ett uppehåll i löneväxlingen.

Löneväxlingen ska regleras i ett individuellt avtal mellan kommunen och den anställda. Avtalet kan sägas upp av individen eller kommunen med en ömsesidig uppsägningstid på tre månader. Om förutsättningarna för löneväxlingserbjudandet förändras på grund av ändringar i lag eller centralt kollektivavtal har individen och kommunen en ömsesidig rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan.

Löneväxlingen kan komma att påverka den anställdes allmänna pension, sjukpenning, föräldrapenning och ersättning från avtalsförsäkringarna. Kommunen ska informera om detta.

Pension till högre chefer och nyckelpersoner

I syfte att stärka kommunens möjlighet att rekrytera och behålla högre chefer och nyckelpersoner i konkurrens med andra arbetsgivare erbjuder kommunen möjlighet till alternativ KAP-KL.

Erbjudandet omfattar förvaltningschefer eller motsvarande. Även nyckelpersoner kan omfattas efter beslut i det individuella fallet.

Alternativ KAP-KL

Allmänt

Alternativ KAP-KL innebär att den förmånsbestämda ålderspensionen enligt KAP-KL byts mot en premiebestämd ålderspension. Övriga pensionsförmåner inom KAP-KL behålls oförändrade eller följer kommunens pensionspolicy.

Jämfört med den ordinarie förmånsbestämda ålderspensionen, innebär alternativ KAP-KL större flexibilitet och möjlighet till individuell anpassning.

Kostnadsneutralitet

Alternativ KAP-KL är kostnadsneutral med ordinarie KAP-KL. Pensionsförmånen tryggas genom försäkring med löpande premiebetalning. Premien motsvarar den som kommunen skulle ha betalat för förmånsbestämd ålderspension.

Eget val

En anställd som omfattas av erbjudandet beslutar själv om han eller hon ska välja alternativ KAP-KL eller fortsätta att omfattas av den ordinarie förmånsbestämda ålderspensionen enligt KAP-KL. En anställd som valt att omfattas av alternativ KAP-KL kan inte återgå till ordinarie KAP-KL så länge anställningen i kommunen består.

Den anställde väljer själv om premien ska placeras i traditionell försäkring eller fondförsäkring, samt om försäkringen ska tecknas med återbetalningsskydd. Återbetalningsskydd innebär att pensionskapitalet betalas till familjen som en månadsvis pension om den anställde avlider.

Försäkringsbolag anvisas av kommunen.

Utbetalning

Pensionen betalas ut tidigast från 55 års ålder efter individuell överenskommelse med försäkringsbolaget. Pensionen kan tas ut under en begränsad tid eller livslångt. Kortaste utbetalningstid är fem år.

Pension till förtroendevalda

Förtroendevalda på heltid och deltid

Kommunen har antagit PBF (Bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda) att gälla från och med 2003-01-01. Pensionsbestämmelserna omfattar förtroendevalda på heltid eller betydande del av heltid. Betydande del av heltid definieras i kommunen till minst 40 procent av kommunalrådets heltidsarvode.

För förtroendevald som har haft pensionsgrundande uppdrag i varierande omfattning och där pensionsberäkning enligt PBFs regler ger ett oskäligt utfall, kan kommunstyrelsen besluta att pensionen ska beräknas på särskilt sätt. Beslut om särskild beräkning fattas i varje enskilt fall.

Förvärvsinkomster upp till ett prisbasbelopp per år undantas från samordning med pension eller avgångsersättning.

I övrigt ska pension och avgångsersättning beräknas och betalas ut enligt PBFs regler.

Övriga förtroendevalda

Förtroendevalda som inte omfattas av PBF har istället rätt till skälig ersättning för förlorad tjänstepension.

Pensionsersättningen beräknas på den ersättning för förlorad arbetsförtjänst som betalats ut och utgörs i kommunen av nedanstående procentsatser:

Före 2004	3,1 %
2004 - 2006	3,5 %
2007	4 %
2008 - 2009	4,25 %
2010 -	4,5 %

Höjningen av ersättning från och med 2007 sker i överensstämmelse med pensionsavtalet KAP-KL som gäller för kommunens anställda.

Ersättningen betalas ut kontant en gång per år och ska särredovisas. Utbetalning sker längst till 65 år. Genom denna utbetalning har kommunen fullgjort sin lagliga skyldighet att ersätta den förtroendevalde för förlorad tjänstepension.

Tryggande av kommunens pensionsåtagande

Kommunen tryggar för närvarande sina pensionsåtaganden på följande sätt:

Avgiftsbestämd ålderspension	Tryggas genom försäkring sedan 1998. Löpande inbetalning av premie till den försäkring den anställda valt.
Förmånsbestämd ålderspension	Tryggas genom försäkring. Löpande inbetalning av premie.
Pension till efterlevande	Tryggas genom försäkring. Löpande inbetalning av premie.
Särskild avtalspension för anställda inom räddningstjänsten	Tryggas genom beskattningsrätten. Intjänandet skuldförs årligen.
Särskild avtalspension enligt överenskommelse	Tryggas genom beskattningsrätten. Hela pensionsbeloppet skuldförs i samband med beviljad pension.
Pension intjänad före 1998	Tryggas genom beskattningsrätten. Redovisas som en ansvarsförbindelse inom linjen i balansräkningen.
Alternativ KAP-KL	Tryggas genom försäkring. Löpande inbetalning av premie till den försäkring den anställda valt.
PBF (Pensionsbestämmelser för förtroendevalda)	Tryggas genom beskattningsrätten. Hela pensionsbeloppet skuldförs i samband med beviljad pension.

Pensionsinformation till anställda

Enligt KAP-KL, ”Riktlinjer för arbetsgivarens informationsansvar” är arbetsgivaren ansvarig för att anställda informeras om pensionsförmåner som tjänats in i anställningen.

Anställda och förtroendevalda i kommunen kan vända sig till pensionshandläggaren med pensionsfrågor. I övrigt erbjuder kommunen information enligt nedan. Den muntliga informationen genomförs antingen i egen regi eller med extern hjälp.

Under anställningen

Kommunen erbjuder vartannat år muntlig och gruppvis pensionsinformation riktad till anställda i kommunen. Syftet är att övergripandet informera om KAP-KL och det individuella valet, samt öka medvetenheten om individens ansvar för den framtida pensionen.

Kommunens anställda får dessutom varje år skriftlig information om intjänade pensionsförmåner i anställningen. Informationen lämnas i form av en pensionsprognos. Information om den avgiftsbestämda ålderspensionen fås från det försäkringsbolag den anställde valt.

Anställda som närmar sig pensioneringen

Kommunen erbjuder vartannat år muntlig och gruppvis information riktad till anställda som fyllt 58 år. Syftet är att informera om den kommande pensionen, bland annat olika möjligheter för uttag.

Vid pensionsavgång

Anställda som önskar avgå med pension ska lämna skriftlig ansökan om detta till pensionshandläggaren senast tre månader före planerad pensionsavgång. I god tid innan pensionsavgången informeras sedan den anställde skriftligen om pensionsbeloppets storlek. För begäran om utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension ska den anställde själv vända sig till det försäkringsbolag som valts.

Information om löneväxling

Kommunen ska tillhandahålla muntlig eller skriftlig information om möjligheten att löneväxla till pensionsförsäkring.

Information om alternativ KAP-KL

Kommunen ska tillhandahålla muntlig eller skriftlig information om alternativ KAP-KL riktad till dem som omfattas av erbjudandet.

Individuell pensionsrådgivning

Anställda som omfattas av erbjudandet om alternativ pensionslösning ska ges möjlighet till individuell pensionsrådgivning i samband med beslutet om alternativ KAP-KL.

Bilaga till pensionspolicy

2007

Uppdaterad 2011-07-04

Malungs kommun

I samarbete med

Innehållsförteckning

BESKRIVNING AV DET SVENSKA PENSIONSSYSTEMET	3
ALLMÄN PENSION.....	3
TJÄNSTPENSION.....	3
PRIVAT PENSIONSSPARANDE	3
BESKRIVNING AV SJUK- OCH AKTIVITETSERSÄTTNING SAMT ALLMÄN PENSION	4
SJUK- OCH AKTIVITETSERSÄTTNING.....	4
ÅLDERSPENSION.....	4
EFTERLEVANDEPENSION	5
BESKRIVNING AV TJÄNSTPENSIONSAVTALET KAP-KL	6
PENSIONSFÖRMÅNER I KAP-KL	6
FÖR VILKA GÄLLER KAP-KL	6
PENSIONSGRUNDANDE LÖN.....	6
PENSIONSUNDERLAG - GENOMSNITTLÖN	6
AVGIFTSBESTÄMD ÅLDERSPENSION	7
FÖRMÅNSBESTÄMD ÅLDERSPENSION	8
LIVRÄNTA	9
INTJÄNAD PENSIONSRÄTT 1997-12-31	9
SÄRSKILD AVTALSPENSION ENLIGT ÖVERENSKOMMELSE.....	9
SÄRSKILD AVTALSPENSION FÖR ANSTÄLLDA INOM RÄDDNINGSTJÄNSTEN	10
PENSION TILL EFTERLEVANDE	10
BESKRIVNING AV PBF – BESTÄMMELSER OM PENSION OCH AVGÅNGSERSÄTTNING FÖR FÖRTROENDEVALDA	11
GILTIGHET.....	11
PENSIONSFÖRMÅNER I PBF.....	11
PENSIONSGRUNDANDE INKOMST OCH ÅRSMEDELPOÄNG.....	11
AVGÅNGSERSÄTTNING	12
VISSTIDSPENSION	12
ÅLDERSPENSION.....	12
LIVRÄNTA	13
SJUKPENSION.....	13
EFTERLEVANDEPENSION TILL VUXEN OCH BARN.....	14
KOMPLETTERANDE ÄNKEPENSION.....	14
BASBELOPPEN.....	15

Beskrivning av det svenska pensionssystemet

I Sverige finns såväl lagstadgad som kollektivavtalsreglerad pension. Dessa pensioner kan kompletteras med ett privat pensionssparande.

Allmän pension

Den allmänna pensionen är en lagstadgad pension och utgör vanligen det huvudsakliga pensionsskyddet för en individ. Det är riksdag och regering som beslutar om reglerna för den allmänna pensionen och pensionsförmånerna hanteras av Försäkringskassan respektive Premiepensionsmyndigheten.

Tjänstepension

Tjänstepensionen är ett komplement till den allmänna pensionen. Reglerna för tjänstepensionen bestäms i förhandlingar mellan arbetsgivare och fackförbund inom respektive avtalsområde. För anställda i kommuner och landsting heter det nuvarande tjänstepensionsavtalet KAP-KL.

Privat pensionssparande

Ett privat pensionssparande är frivilligt och ska ses som ett komplement till allmän pension och tjänstepension. Privat pensionssparande kan ske i traditionell pensionsförsäkring, fondförsäkring eller via ett individuellt pensionssparande i bank.

Beskrivning av sjuk- och aktivitetsersättning samt allmän pension

Sjuk- och aktivitetsersättning

För att sjuk- och aktivitetsersättning ska beviljas av Försäkringskassan krävs att arbetsförmågan är nedsatt med minst en fjärdedel. Ersättningen betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning beroende på graden av arbetsförmåga.

Aktivitetsersättning

Betalas ut till den som fyllt 19 men inte 30 år. Aktivitetsersättning beviljas för en begränsad tid. Storleken är beroende av tidigare inkomster. För den som får låg eller ingen inkomstgrundad aktivitetsersättning kan garantiersättning betalas ut.

Sjukersättning

Betalas ut till den som fyllt 30 år. Sjukersättning kan beviljas tillsvidare eller för en begränsad tid, beroende på om arbetsförmågan bedöms som permanent eller tillfällig. Storleken är beroende av tidigare inkomster. För den som får låg eller ingen inkomstgrundad sjukersättning kan garantiersättning betalas ut.

Ålderspension

Inkomstpension

Inkomstpensionen grundar sig på livsinkomsten. För varje år med pensionsgrundande inkomst tillgodoräknas den anställde en pensionsavgift på 16 % av lönen upp till 7,5 inkomstbasbelopp. För de delar av lönen som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp tillgodoräknas ingen inkomstpension. Avgifterna för varje år läggs samman och räknas årligen om med hänsyn till reallöneutveckling och prisutveckling.

Inkomstpensionen kan tas ut tidigast från 61 års ålder, som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels pension och den betalas ut livslångt. Eftersom storleken på månadsutbetalningarna bland annat är beroende av medellivslängden blir pensionsbeloppet lägre ju tidigare pensionen börjar tas ut, och högre ju senare pensionen börjar tas ut. När pensionen börjat betalas ut indexeras den varje år med hänsyn till reallöne- och prisutvecklingen.

Premiepension

Premiepensionen grundar sig precis som inkomstpensionen på livsinkomsten. För varje år med pensionsgrundande inkomst avsätts 2,5 % av lönen upp till 7,5 inkomstbasbelopp till premiepensionen. Pengarna placeras i en eller flera värdepappersfonder som den anställde väljer. Det val man gjort vid första tillfället gäller tills vidare. Den som vill kan flytta hela eller delar av sitt sparande till andra fonder.

Premiepensionen betalas, precis som inkomstpensionen, ut livslångt. Som tidigast kan den tas ut från 61 års ålder, som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels pension. Även under utbetalningstiden är premiepensionspengarna placerade i fonder. Den som vill kan vid pensioneringstidpunkten sälja sina fondandelar och istället omvandla dessa till en traditionell försäkring.

Tilläggs pension (f d ATP)

För födda 1938 – 1953 kan även tilläggs pension (f d ATP) betalas ut. Den totala ålderspensionen består till olika stor del av tilläggs pension, respektive inkomstpension och premiepension. Hur stor vardera delen är beror på födelseåret. Den som är född 1945 får t ex 9/20 av ålderspensionen i form av tilläggs pension, och 11/20 i form av inkomstpension och premiepension. Den totala ålderspensionen är garanterad till lägst den pension som tjänats in till och med 1994-12-31.

Garantipension

Garantipension kan betalas ut till den som har låg eller ingen inkomstgrundad pension (tilläggs pension, inkomstpension och premiepension) alls. Garantipensionens storlek beror bland annat på hur många år man varit bosatt i Sverige samt om man är ensamstående eller gift/registrerad partner/sambo. Garantipensionen minskar enligt särskilda regler om man har rätt till tilläggs pension, och/eller inkomstpension och premiepension. Pensionen betalas ut tidigast från 65 års ålder.

Efterlevandepension

Efterlevandepensionernas storlek beror på de inkomster den avlidne haft. Om de efterlevande får låg eller ingen inkomstgrundad efterlevandepension kan garantipension respektive efterlevandestöd betalas ut.

Omställningspension

Om en person avlider kan efterlevande make, maka, registrerad partner och sambo få omställningspension i 12 månader. För att räknas som sambo i pensions hänseende måste vissa krav uppfyllas.

Förlängd omställningspension

Om den efterlevande bor tillsammans med och har vårdanden om barn under 18 år, kan omställningspensionen förlängas med maximalt 12 månader utöver den normala utbetalningstiden. Omställningspensionen förlängs dock alltid till dess yngsta barnet fyller 12 år.

Barnpension

Den avlidnes barn får barnpension till dess de fyller 18 år, eller om de studerar, längst till och med juni månad det år de fyller 20 år.

Beskrivning av tjänstepensionsavtalet KAP-KL

KAP-KL (KollektivAvtalad Pension) omfattar anställda i kommuner, landsting, regioner och kommunala företag som är medlemmar i Pacta. KAP-KL gäller från och med 1 januari 2006. Före KAP-KL har det funnits andra tjänstepensionsavtal, med delvis andra regler än de som beskrivs här nedan.

Pensionsförmåner i KAP-KL

- Avgiftsbestämd ålderspension
- Förmånsbestämd ålderspension eller livränta
- Särskild avtalspension enligt överenskommelse
- Särskild avtalspension för anställda inom räddningstjänsten
- Pension till efterlevande vuxen och barn
- Intjänad pensionsrätt 1997-12-31

För vilka gäller KAP-KL

KAP-KL gäller för arbetstagare som är anställda enligt AB, BEA, Med stud, PAN och RiB, och som inte omfattas av andra bestämmelser om pension i anställningen.

KAP-KL gäller inte för anställda som tillträder en ny anställning efter fyllda 67 år.

Anställda som avgått eller fått rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning före 2006 omfattas inte av KAP-KL utan istället av det tidigare pensionsavtal som gällde vid det aktuella tillfället.

Pensionsgrundande lön

Pensionsgrundande lön beräknas per kalenderår och är maximerad till 30 inkomstbasbelopp. Pensionsgrundande lön utgörs av löneförmåner i anställningen som betalats ut under året, till exempel:

- Kontant utbetald lön
- Semesterlön/semesterersättning
- Kompensation för fyllnadstid
- Kompensation för övertidsarbete
- Färdtidsersättning
- Tillägg för obekvämt arbetstid
- Jour- och beredskapsersättning
- Tillägg vid förskjuten arbetstid

Vid ledighet på grund av sjukdom, olycksfall, arbetsskada, fackligt förtroendeuppdrag och ledighet enligt Föräldraledighetslagen räknas även lönebortfallet som pensionsgrundande lön.

Pensionsunderlag - genomsnittslön

De förmånsbestämda pensionsförmånerna såsom förmånsbestämd ålderspension, livränta, särskild avtalspension, intjänad pensionsrätt 1997-12-31 och pension till efterlevande grundar sig på ett pensionsunderlag (genomsnittslön).

Vid beräkning av pensionsunderlaget bortser man från det år beräkningstidpunkten infaller (vanligen pensionsåret) och året före. För sjuårsperioden dessförinnan (beräkningsperioden) väljer man ut de fem år som har högst pensionsgrundande lön och beräknar pensionsunderlaget som ett medelvärde av dessa fem årslöner. För att göra årslönerna jämförbara över tiden räknas dessa först upp med förändringen av prisbasbeloppet från det år de tjänats in till beräkningsåret. Endast år då arbetstagaren varit anställd hela året räknas med i pensionsunderlaget.

En anställd som avgår med pension vid 65 år, får alltså sitt pensionsunderlag beräknat på de fem bästa löneåren under perioden 57 – 63 år.

År	1	2	3	4	5	6	7	8	Pensions - året	
Ålder	57 år	58 år	59 år	60 år	61 år	62 år	63 år	64 år	65 år	
Pensions - underlag	Pensionsunderlaget är genomsnittet av de fem högsta förhöjda pensionsgrundande lönerna under beräkningsperioden.							Man bortser från pensionsåret och året före.		

Avgiftsbestämd ålderspension

Anställda tillgodoräknas varje år en pensionsavgift. Pensionsavgiften beräknas till en viss procent av samma års pensionsgrundande lön och betalas av arbetsgivaren till den försäkring den anställde väljer. Anställda som är födda 1946 eller tidigare, behåller pensionsavgifterna enligt det tidigare pensionsavtalet PFA.

Från och med 2007 är åldersgränsen för tillgodoräkning av pensionsavgifter 21 år.

Inkomstår	Pensionsavgift
2006	Samma som år 2005 enligt tillämpligt PFA
2007	4,00 procent
2008 - 2009	4,25 procent
2010 -	4,50 procent

Den anställde väljer själv om pensionsavgiften ska betalas till en traditionell försäkring eller fondförsäkring. Dessutom kan han eller hon välja om försäkringen ska tecknas med återbetalningsskydd eller inte. Återbetalningsskydd innebär att pensionskapitalet betalas till familjen om den anställde avlider.

Om den anställde inte själv meddelar vilken försäkring pensionsavgiften ska sparas i, placeras den i en traditionell försäkring med återbetalningsskydd hos KPA Pension.

För att pensionsavgiften ska betalas till en pensionsförsäkring fordras att den överstiger en procent av årets inkomstbasbelopp. Om den inte gör det ska arbetsgivaren istället betala pensionsavgiften kontant direkt till den anställde.

Pensionen betalas ut efter överenskommelse med valt försäkringsbolag och kan tas ut tidigast från 55 år. Kortaste utbetalningstid är vanligen fem år, i vissa fall kan pensionen betalas ut livslångt.

Förmånsbestämd ålderspension

För att ha rätt till förmånsbestämd ålderspension krävs dels att den anställde under minst ett kalenderår i anställningen haft en pensionsgrundande årslön över 7,5 inkomstbasbelopp, dels att pensionsunderlaget (genomsnittslönen) överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Den förmånsbestämda ålderspensionen beräknas på den del av pensionsunderlaget (genomsnittslönen) som ligger över 7,5 inkomstbasbelopp. För pensionsavgångar under åren 2006 – 2011 finns övergångsregler om ett sammanvägt basbelopp istället för inkomstbasbelopp.

Födelseår	Pensionsnivå i procent av pensionsunderlaget	
	7,5 - 20 inkomstbasbelopp	20 - 30 inkomstbasbelopp
- 1946	62,50	31,25
1947	62,14	31,07
1948	61,79	30,89
1949	61,43	30,71
1950	61,07	30,54
1951	60,71	30,36
1952	60,36	30,18
1953	60,00	30,00
1954	59,64	29,82
1955	59,29	29,64
1956	58,93	29,46
1957	58,57	29,29
1958	58,21	29,11
1959	57,86	28,93
1960	57,50	28,75
1961	57,14	28,57
1962	56,79	28,39
1963	56,43	28,21
1964	56,07	28,04
1965	55,71	27,86
1966	55,36	27,68
1967 -	55,00	27,50

Förmånsbestämd ålderspension uppgår till ovan angivna procentsatser av pensionsunderlaget multiplicerat med en tidsfaktor.

För full tidsfaktor krävs 30 års pensionsgrundande tid. Pensionsgrundande tid tillgodoräknas tidigast från 28 år och längst till 65 år. Som pensionsgrundande tid räknas anställningstid då pensionsavgifter enligt KAP-KL eller det tidigare pensionsavtalet PFA har tillgodoräknats. Från och med 2007 tillgodoräknas även tid för intjänad pensionsrätt 1997-12-31.

Den förmånsbestämda ålderspensionen kan tas ut tidigast vid avgång från 61 år. Pensionen betalas ut livslångt och kan tas ut antingen som hel pension eller partiell pension.

Livränta

En arbetstagare som avgår från sin anställning före 65 år utan genast börjande pension, har rätt till livränta istället för förmånsbestämd ålderspension. Som villkor för livräntan gäller detsamma som för förmånsbestämd ålderspension. Livräntan beräknas på den del av pensionsunderlaget som ligger över 7,5 inkomstbasbelopp. Sammanvägt basbelopp används inte vid beräkning av livränta.

Pensionsnivåerna är desamma som gäller för förmånsbestämd ålderspension. Tidsfaktorn beräknas enligt särskilda regler.

Livränta kan tas ut tidigast från 61 år och senast från 67 år och betalas ut livslångt.

Intjänad pensionsrätt 1997-12-31

Intjänad pensionsrätt 1997-12-31 har beräknats enligt reglerna i ett tidigare pensionsavtal och är fastställd till det högsta värdet av livräntan, och kompletteringspensionen per 1997-12-31. Det fastställda pensionsbeloppet räknas upp med inkomstbasbeloppet varje år. Från och med att pensionen börjat betalas ut, räknas den istället upp med prisbasbeloppets förändringar varje år.

Intjänad pensionsrätt 1997-12-31 kan börja tas ut tidigast från 61 år och senast från 67 år. Den kan tas ut livslångt eller under en begränsad tidsperiod, antingen som hel pension eller partiell pension.

Särskild avtalspension enligt överenskommelse

En arbetstagare och en arbetsgivare kan komma överens om hel eller partiell särskild avtalspension. Vid hel pension betalas den särskilda avtalspensionen ut från avgången och längst till 65 år. Vid partiell särskild avtalspension omregleras sysselsättningsgraden i anställningen och pensionen kan högst motsvara arbetstidsbortfallet. Partiell särskild avtalspension betalas ut från omregleringstidpunkten och längst till 67 år.

Arbetstagaren och arbetsgivaren ska också komma överens om pensionens storlek, om pensionsavgifter ska fortsätta att betalas för avgiftsbestämd ålderspension och om pensionen ska samordnas med eventuell förvärvsinkomst och i så fall på vilket sätt.

Under den tid som särskild avtalspension enligt överenskommelse betalas ut, bibehålls efterlevandepensionsskyddet enligt KAP-KL.

Särskild avtalspension för anställda inom räddningstjänsten

För att anställda inom räddningstjänsten ska kunna få särskild avtalspension krävs huvudsaklig tjänstgöring i uttryckningsstyrka. Den anställde ska också ha tillhört räddningstjänsten i minst 30 år, varav 25 år i uttryckningsstyrka. Särskild avtalspension betalas ut tidigast från 58 års ålder och längst till 65 år.

Pensionen beräknas på ett pensionsunderlag (genomsnittslön) och pensionsnivån är 73,5 procent av pensionsunderlaget upp till 7,5 inkomstbasbelopp. För den del av pensionsunderlaget som ligger mellan 7,5 och 30 inkomstbasbelopp är pensionsnivåerna desamma som för förmånsbestämd ålderspension.

Den särskilda avtalspensionen ska samordnas med förvärvsinkomst, i den mån denna överstiger 24 procent av ett prisbasbelopp, på så sätt att pensionen minskas med 73,5 procent av förvärvsinkomsten.

Övriga pensionsförmåner inom KAP-KL fortsätter att gälla under den tid som särskild avtalspension betalas ut.

Pension till efterlevande

Om en anställd avlider får en efterlevande vuxen, till exempel make/maka, registrerad partner eller sambo enligt KAP-KLs regler, efterlevandepension. Pensionen betalas ut som ett månadsbelopp i 5 år efter dödsfallet.

Pension till efterlevande vuxen

<i>Pensionsunderlag uttryckt i inkomstbasbelopp</i>	<i>Pensionsnivå för denna del av inkomsten</i>
0 – 7,5	15 %
7,5 - 20	15 %
20 – 30	7,5 %

Den avlidnes barn får barnpension till dess de fyller 18 år, eller om de studerar längst till och med juni månad det år de fyller 20 år. Om fler än ett barn har pensionsrätt höjs det totala pensionsbeloppet och fördelas därefter lika mellan barnen.

Pension till efterlevande barn

<i>Pensionsunderlag uttryckt i inkomstbasbelopp</i>	<i>Pensionsnivå för denna del av inkomsten</i>
0 – 7,5	10 %
7,5 – 20	28 %
20 – 30	14 %

Beskrivning av PBF – Bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda

Giltighet

PBF (Bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda) gäller från och med 2003-01-01 under förutsättning att kommunen antagit dem.

Bestämmelserna gäller heltidspolitiker och politiker med uppdrag på ”betydande del av heltid”. ”Betydande del av heltid” tolkas vanligen till 40 % men kommunfullmäktige kan besluta om annan tolkning.

Bestämmelserna gäller från den dag den förtroendevalde tillträder sitt uppdrag efter 2002-12-31. PBF gäller även för förtroendevalda som tillträder sitt uppdrag i förtid i november 2002. För förtroendevalda som blir omvalda och vars uppdrag fortsätter efter 2002-12-31 gäller särskilda övergångsregler.

Pensionsförmåner i PBF

PBF består av följande förmåner:

- Avgångsersättning
- Visstidspension
- Ålderspension
- Livränta
- Sjukpension
- Efterlevandepension till vuxen och barn
- Kompletterande änkepension

Utbetalning av ovanstående förmåner sker efter ansökan till kommunens pensionsmyndighet.

Pensionsgrundande inkomst och årsmedelpoäng

Pensionsgrundande inkomst för pensionsförmånerna

Pensionsgrundande inkomst beräknas för varje kalenderår och utgörs av årsarvodet samt andra utbetalda kontanta ersättningar, med undantag för traktamente och kostnadsersättningar.

Vid ledighet på grund av sjukdom, olycksfall, arbetsskada eller föräldraledighet räknas även det eventuella arvodesbortfallet som pensionsgrundande inkomst.

För varje kalenderår fastställs en årspoäng vilken utgör kvoten mellan den pensionsgrundande inkomsten och samma års förhöjda prisbasbelopp.

Årsmedelpoängen (genomsnittsinkomsten) utgör underlaget för pensionsförmånerna och beräknas till medelvärdet av de två årspoäng som ligger närmast före avgångsåret.

Pensionsgrundande inkomst för avgångsersättning

Underlaget för avgångsersättningen utgörs av årsarvodet vid avgången.

Avgångsersättning

Förtroendevalda som inte fyllt 50 år vid avgången från förtroendeuppdraget kan få avgångsersättning. Avgångsersättningen betalas ut från avgångstidpunkten. Utbetalningstidens längd beror på uppdragstiden och den förtroendevaldes ålder vid avgången.

<i>Uppdragstid i månader</i>	<i>Ålder - 39 år</i>	<i>Ålder 40 - 49 år</i>
- 71	1 år	1 år
72 - 95	2 år	2 år
96 - 119	2 år	3 år
120 - 143	2 år	4 år
144 -	2 år	5 år

Avgångsersättningens storlek bestäms av det årsarvode den förtroendevalde hade vid avgången.

<i>Årsarvodet uttryckt i förhöjda prisbasbelopp</i>	<i>Ersättningsnivå för denna del av arvodet. 1:a utbetalningsåret</i>	<i>Ersättningsnivå för denna del av arvodet. Från 2:a utbetalningsåret</i>
0 – 20	80 %	70 %
20 – 30	40 %	35 %

Kommunfullmäktige beslutar om eventuell samordning med förvärvsinkomster.

Visstidspension

Förtroendevalda som fyllt 50 men inte 65 år, när de avgår från förtroendeuppdraget, kan få vistidspension om uppdraget i kommunen varat minst 3 år.

Pensionens storlek beror på uppdragets längd och de årsarvoden och andra kontant ersättningar som betalats ut de två kalenderåren närmast före avgångsåret. För hel vistidspension krävs 12 års uppdragstid.

<i>Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp</i>	<i>Pensionsnivå för denna del av inkomsten</i>
0 – 20	65 %
20 – 30	32,5 %

Kommunfullmäktige beslutar om eventuell samordning med förvärvsinkomster.

Visstidspensionen ska samordnas med eventuell aktivitetsersättning, sjukersättning och arbetsskadelivränta.

Ålderspension

Från 65 år övergår visstidspensionen till ålderspension. Till den som avgår från sitt uppdrag vid 65 års ålder eller senare, utbetalas ålderspension direkt. För hel pension krävs 12 års uppdragstid. Endast uppdragstid i kommunen är pensionsgrundande.

<i>Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp</i>	<i>Pensionsnivå för denna del av inkomsten</i>
0 – 1	96 %
1 – 3	70 %
3 – 20	65 %
20 – 30	32,5 %

Ålderspensionen ska samordnas med allmän pension.

Livränta

Förtroendevalda som har haft förtroendeuppdrag i kommunen i minst tre år och som avgått utan rätt till visstidspension eller ålderspension kan ha rätt till livränta.

Livräntan betalas ut från och med 65 år.

Livräntans storlek beror på uppdragstidens längd och de årsarvoden som betalats ut de två kalenderåren närmast före avgångsåret. Tidsfaktorn för livräntan beräknas enligt särskilda regler.

<i>Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp</i>	<i>Pensionsnivå för denna del av inkomsten</i>
0 – 7,5	10 %
7,5 – 20	65 %
20 – 30	32,5 %

Sjukpension

Förtroendevalda som får rätt till aktivitetsersättning eller sjukersättning enligt lagen om allmän försäkring och som en följd av detta befrias från sitt uppdrag före mandatperiodens slut, kan få sjukpension.

Sjukpensionen betalas ut under samma tid som den förtroendevalde har rätt till aktivitetsersättning eller sjukersättning. Sjukpensionen ska samordnas med aktivitetsersättning, sjukersättning och eventuell arbetsskadelivränta.

<i>Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp</i>	<i>Pensionsnivå för denna del av inkomsten</i>
0 – 1	96 %
1 – 3	70 %
3 – 20	65 %
20 – 30	32,5 %

Efterlevandepension till vuxen och barn

Om en förtroendevald avlider kan en efterlevande make/maka, registrerad partner, eller sambo enligt PBFs regler, få efterlevandepension. Pensionen betalas ut i 5 år.

Den avlidnes barn får barnpension till dess de fyller 18 år, eller om de studerar till och med juni månad det år de fyller 20 år. Vid fler än ett barn höjs det totala pensionsbeloppet och fördelas därefter lika mellan barnen.

Efterlevandepension till vuxen

<i>Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp</i>	<i>Pensionsnivå för denna del av inkomsten</i>
0 – 7,5	15 %
7,5 - 20	15 %
20 – 30	7,5 %

Barnpension

<i>Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp</i>	<i>Pensionsnivå för denna del av inkomsten</i>
0 – 7,5	10 %
7,5 – 20	28 %
20 – 30	14 %

Kompletterande änkepension

Kompletterande änkepension betalas ut enligt särskilda regler, efter en förtroendevald som avlider och har en årsmedelpoäng (genomsnittsinkomst) som överstiger 7,5 förhöjda prisbasbelopp.

Basbeloppen

Inom pensionsområdet används tre olika basbelopp:

Inkomstbasbelopp	• 52 100 kronor år 2011. • Används vid fastställande av inkomsttaket för allmän pension (7,5 inkomstbasbelopp). • Används för lönegränserna 7,5/20/30 basbelopp för de förmånsbestämda pensionsförmånerna i KAP-KL.
Förhöjt prisbasbelopp	• 43 700 kronor år 2011. • Används vid fastställande av pensionspoäng för tilläggs-pensionen inom den allmänna pensionen.
Prisbasbelopp	• 42 800 kronor år 2011. • Används vid fastställande av inkomsttaket för sjuk- och föräldrapenning. • Används vid värdesäkring under utbetalningstid av vissa pensionsförmåner enligt KAP-KL.